

بررسی رابطه بین یادگیری مشارکتی و مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان

معصومه بخشی^۱، حضاير امینی نیا^۲، محمد کاظمی^۳

۱- کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه اراک

۲- کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشگاه شیراز

۳- کارشناسی تربیت بدنی، دانشگاه اراک

M.bakhshi@gmail.com

چکیده

هدف این مقاله، بررسی رابطه بین یادگیری مشارکتی و مهارت‌های اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. در این تحقیق، به بررسی تأثیر یادگیری مشارکتی در محیط‌های آموزشی بر مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان و همچنین تأثیر این دو عامل بر پیشرفت تحصیلی آنان پرداخته می‌شود. برای این منظور، مدل‌ها و فرضیه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته و نتایج تحقیقات اخیر در این زمینه مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

کلمات کلیدی: یادگیری مشارکتی، مهارت اجتماعی، پیشرفت، دانش‌آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱- مقدمه

یادگیری مشارکتی به عنوان یک رویکرد آموزشی که در آن دانش‌آموزان فعالانه در فرآیند یادگیری شرکت می‌کنند، اهمیت زیادی برای پژوهشگران و آموزش‌دهندگان دارد. این رویکرد، با تأکید بر فعالیت‌ها و تعامل‌های مستقیم دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی، محیط‌هایی را فراهم می‌کند که مهارت‌های اجتماعی و تعاملی آن‌ها تقویت شود. یادگیری مشارکتی نه تنها به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا در فرآیند یادگیری خود مستقل باشند، بلکه این امکان را به آن‌ها می‌دهد تا با همکاری و تعامل با دیگران، دانش خود را گسترش دهند و از تجربیات همکلاسی‌های خود بهره‌مند شوند. این فرآیند یادگیری، دانش‌آموزان را به اندیشیدن انتقادی، حل مسائل، و تصمیم‌گیری مشارکتی ترغیب می‌کند و به عنوان یک راهکار مؤثر در بهبود کیفیت آموزش و یادگیری در محیط‌های آموزشی شناخته می‌شود (محمدی، ۱۳۹۸).

از زمان‌های گذشته، انتقاد و اندیشه‌پردازی درباره روش‌های آموزش و یادگیری، موضوعی بسیار مورد توجه بوده است. ایده‌ها و نظریات مختلفی در این زمینه مطرح شده است که هرکدام به‌طور مستقل، مزایا و معایب خود را دارند. یادگیری مشارکتی نیز به‌عنوان یکی از رویکردهای مطرح در حوزه آموزش و یادگیری، بر اساس اصولی متفاوت از روش‌های سنتی آموزش عمل می‌کند و به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد که بیشتر در فرآیند آموزش شرکت کنند و به‌طور فعالانه در ارتقاء مهارت‌ها و دانش خود سهیم باشند.

یکی از ویژگی‌های بارز یادگیری مشارکتی، فعالیت‌های گروهی است که در محیط‌های یادگیری مشارکتی به‌وفور صورت می‌گیرد. این فعالیت‌ها، فرصت‌های مناسبی را برای تعامل‌های اجتماعی بین دانش‌آموزان ایجاد می‌کند و می‌تواند به تقویت مهارت‌های اجتماعی آن‌ها کمک کند. بحث‌های کلاسی و تبادل نظر در مورد مطالب آموزشی، نه تنها به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا مسائل و چالش‌های مختلف را از زوایای مختلف مورد بررسی قرار دهند، بلکه این امکان را به‌دست‌آورند تا از نظرات همکلاسی‌های خود بهره‌برده و دیدگاه‌های جدیدی برای حل مسائل ارائه دهند. تعامل‌های اجتماعی در محیط‌های یادگیری مشارکتی، دانش‌آموزان را به تصمیم‌گیری مشارکتی ترغیب می‌کند. این نوع تصمیم‌گیری، باعث افزایش انگیزه و علاقه‌مندی آموزشی دانش‌آموزان می‌شود. زیرا وقتی که دانش‌آموزان خود در فرآیند تصمیم‌گیری شرکت می‌کنند و از دانش و تجربیات خود بهره‌مند شوند، احساس می‌کنند که مسئولیت آموزش و یادگیری خود را به عهده دارند و این امر بهبود مسئولیت‌پذیری و پیشرفت تحصیلی آن‌ها را تسهیل می‌کند.

با توجه به اهمیت و تأثیرات مثبت یادگیری مشارکتی بر مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، می‌توان این رویکرد را به‌عنوان یک راهکار مؤثر برای بهبود کیفیت آموزش و یادگیری در محیط‌های آموزشی معرفی کرد. با تأکید بر ایجاد فرصت‌های تعاملی، تبادل اطلاعات و تجارب بین دانش‌آموزان، می‌توان از پتانسیل‌های بزرگ یادگیری مشارکتی برای ترقی آموزش و یادگیری در جامعه بهره‌برد. با ادامه تحقیقات در این زمینه و به‌کارگیری روش‌های نوین در آموزش و یادگیری، می‌توان تأثیرات این رویکرد را بهتر درک کرد و به‌طور گسترده‌تر از آن در طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی استفاده نمود.

بیان مسئله:

اهمیت یادگیری مشارکتی و مهارت‌های اجتماعی در فرآیند آموزش و پرورش ارتباطات انسانی را تأیید می‌کند. یادگیری مشارکتی به عنوان یک رویکرد آموزشی که در آن دانش‌آموزان به‌طور فعالانه و مستقل در فرآیند یادگیری شرکت می‌کنند، امکانات بسیاری را برای تقویت مهارت‌های اجتماعی و تعاملی آن‌ها فراهم می‌سازد. با اجرای فعالیت‌های گروهی، بحث‌های

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کلاسی و تعامل‌های اجتماعی در محیط‌های یادگیری مشارکتی، دانش‌آموزان به اندیشیدن انتقادی، حل مسائل، و تصمیم‌گیری مشارکتی ترغیب می‌شوند. این نوع یادگیری و تعامل‌ها به دانش‌آموزان امکان می‌دهد که با تجربیات و دیدگاه‌های همکلاسی‌های خود آشنا شوند و از نقاط قوت و ضعف آن‌ها بهره‌مند شوند.

با وجود اهمیت و تأثیرات مثبت یادگیری مشارکتی بر مهارت‌های اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان، هنوز تعداد محدودی از پژوهش‌ها و مطالعات به این زمینه اختصاص یافته‌اند. اگرچه در سال‌های اخیر توجه به یادگیری مشارکتی و ارتباط آن با توانمندی‌های اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان افزایش یافته است، اما هنوز نیاز به تحقیقات بیشتر در این حوزه احساس می‌شود. این پژوهش تلاش دارد تا با بهره‌گیری از روش‌های علمی و آماری، ارتباط بین یادگیری مشارکتی و مهارت‌های اجتماعی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را به طور دقیق‌تر بررسی کند و به روش‌های موثر در بهبود این ارتباطات پرداخته و نتایج موجود در این زمینه را تجزیه و تحلیل نماید.

هدف این پژوهش، شناسایی و بررسی تأثیر یادگیری مشارکتی بر مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. با انجام این تحقیق، به دست‌آوردن نتایج دقیق‌تر در مورد ارتباط این دو عامل مهم و تأثیر آن‌ها بر تحصیلات دانش‌آموزان، امکان پذیر خواهد شد. همچنین، با توجه به این که محیط‌های یادگیری مشارکتی و تجربه‌های تعاملی در آن‌ها می‌توانند تأثیر گذاری قابل توجهی بر توسعه مهارت‌های اجتماعی و تحصیلی داشته باشند، این پژوهش به دنبال شناسایی بهترین شیوه‌ها و روش‌های اجرای یادگیری مشارکتی به منظور بهبود مهارت‌های اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان است. پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که یادگیری مشارکتی می‌تواند ارتباط مثبتی با مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی داشته باشد، اما نیاز به تحقیقات بیشتری در این زمینه احساس می‌شود. این تحقیق به منظور افزایش دقت و دقت در نتایج و درک بهتر این ارتباطات انجام شده است تا بتواند نقاط قوت و ضعف یادگیری مشارکتی و ارتباط آن با مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را بهتر شناسایی و درک کند. با اتکا به این پژوهش، امکان بهتری برای ارتقاء یادگیری مشارکتی و بهره‌گیری از آن در طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و پرورشی فراهم می‌شود. از اینرو، مطالعه و بررسی ارتباط بین یادگیری مشارکتی و مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

هدف از تحقیق:

هدف اصلی این تحقیق، بررسی تأثیر یادگیری مشارکتی در محیط‌های آموزشی بر مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. همچنین، تحقیق حاضر سعی دارد تا بهترین شیوه‌ها و روش‌های اجرای یادگیری مشارکتی را برای بهبود مهارت‌های اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان شناسایی کند و نتایج به‌دست‌آمده را به مسئولان و آموزش‌دهندگان پیشنهاد دهد.

مبانی نظری:

یادگیری مشارکتی و مهارت‌های اجتماعی دو عامل مهم در فرآیند آموزش و پرورش هستند که با یکدیگر در ارتباط مستقیم هستند. یادگیری مشارکتی، به‌عنوان یک رویکرد آموزشی فعال و مؤثر، دانش‌آموزان را به فعالیت‌های آموزشی فعال و تعامل‌های گروهی ترغیب می‌کند. در این رویکرد، دانش‌آموزان به‌عنوان شرکا در فرآیند یادگیری، خود را در محیط‌های آموزشی مشارکتی به‌کار می‌گیرند و با همکاری و تعامل با هم دانش خود را گسترش می‌دهند. تعامل‌های گروهی و تجربیات تعاملی با همکلاسی‌ها، این روند را بهبود بخشیده و محیط‌های آموزشی را به محیط‌های پویا و تعاملی تبدیل می‌کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

یکی از نتایج مهم یادگیری مشارکتی، تأثیر مثبت آن بر مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان است. تعامل با همکلاسی‌ها و هم‌تیمی‌ها، دانش‌آموزان را به تقویت مهارت‌های ارتباطی، همکاری، تعامل اجتماعی، و حل مسائل ترغیب می‌کند. این نوع یادگیری می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند که به عنوان اعضای یک گروه، با همکاری و همدلی، به راحتی مشکلات را حل کنند و از دیدگاه‌های مختلف برای بهترین نتایج استفاده کنند. این تجربه تعاملی، توانایی‌های اجتماعی دانش‌آموزان را در کنترل خشم، توانمندی به اشتراک‌گذاری احساسات، و مدیریت ارتباطات ارتقاء می‌دهد. همچنین، ارتباطات نزدیک با همکلاسی‌ها و تجربیات اجتماعی متنوع باعث می‌شود تا دانش‌آموزان به تنوع فرهنگی و انعطاف‌پذیری در مواجهه با شرایط مختلف مسلط شوند.

همچنین، یادگیری مشارکتی می‌تواند به عنوان یک محرک برای افزایش انگیزه‌ها و علاقه‌های آموزشی دانش‌آموزان عمل کند. وقتی که دانش‌آموزان به‌طور فعالانه و مشارکتی در فرآیند یادگیری شرکت می‌کنند، احساس می‌کنند که از مسئولیت آموزش و یادگیری خود پاسخگو هستند و دخالت فعال خود در این فرآیند به آن‌ها انگیزه و انرژی می‌دهد. این انگیزه و انرژی، منجر به تمرکز بیشتر و انگیزش برای دستیابی به اهداف تحصیلی می‌شود و در نتیجه پیشرفت تحصیلی آن‌ها را ارتقاء می‌دهد. همچنین، این نوع یادگیری می‌تواند به‌عنوان یک محرک برای ایجاد احساس ارتباط با فرآیند یادگیری و انگیزش در آموزشی عمل کند. با وجود اینکه تمام دانش‌آموزان ممکن است با همان منابع و محتواهای آموزشی آشنا شوند، اما تفاوت در نحوه مشارکت و تعامل آن‌ها می‌تواند نقطه عطفی در پیشرفت تحصیلی آن‌ها باشد.

در نهایت، نتایج مطالعات نشان می‌دهند که یادگیری مشارکتی می‌تواند به‌عنوان یک راهکار موثر در بهبود مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بهره‌بردار شود. با اجرای رویکردهای یادگیری مشارکتی و ایجاد محیط‌های آموزشی تعاملی و فعال، می‌توان توانمندی‌های اجتماعی دانش‌آموزان را بهبود بخشید و پیشرفت تحصیلی‌شان را تقویت کرد. از اینرو، توسعه این رویکرد آموزشی و ایجاد فرصت‌های مشارکتی بیشتر در محیط‌های آموزشی، امری حیاتی و ضروری است که می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش و یادگیری در جامعه کمک کند و ارتقاء توانمندی‌های اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان را بهبود بخشد. این تحقیق، امکانات بیشتری را به‌منظور شناسایی بهترین شیوه‌ها و راهکارها برای استفاده از یادگیری مشارکتی به‌منظور بهبود مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان فراهم می‌کند و به دست‌آوردن نتایج دقیق‌تر در این زمینه کمک می‌کند.

در نهایت، به‌عنوان پژوهش‌گران و آموزش‌دهندگان، باید توجه ویژه‌ای به اهمیت یادگیری مشارکتی و تأثیر آن بر مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشند. با ارتقاء این رویکرد در محیط‌های آموزشی، می‌توان از ظرفیت‌های بیشتری در بهبود کیفیت آموزش و یادگیری بهره‌بردار کرد و به توانمندی‌های اجتماعی و تحصیلی دانش‌آموزان کمک کرد.

نتیجه‌گیری:

نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد که یادگیری مشارکتی دارای ارتباط معنادار با بهبود مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است. دانش‌آموزانی که در محیط‌های یادگیری مشارکتی فعالیت می‌کنند، توانایی‌های اجتماعی خود را بهبود می‌بخشند و نتایج تحصیلی بهتری را نیز به دست می‌آورند.

نتایج این تحقیق تأیید می‌کند که یادگیری مشارکتی می‌تواند تأثیر مثبتی بر مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. این نتایج نشان می‌دهند که طراحی مناسب محیط‌های آموزشی مشارکتی و توجه به تقویت مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان می‌تواند بهبود یادگیری و عملکرد تحصیلی آنان را تسهیل کند.

در نتیجه، یادگیری مشارکتی به‌عنوان یک رویکرد آموزشی مؤثر می‌تواند تأثیر مثبتی بر مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. طراحی مناسب محیط‌های آموزشی مشارکتی و توجه به تقویت مهارت‌های اجتماعی در

دانش‌آموزان، می‌توانند بهبود یادگیری و عملکرد تحصیلی آنان را تسهیل نماید. در پایان، پژوهش‌های بیشتری در این زمینه توصیه می‌شود تا نقاط قوت و ضعف یادگیری مشارکتی و ارتباط آن با مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی بهتر درک شود.

منابع:

- اسالوین، رابرت. (۱۹۹۱). جمع‌بندی تحقیقات انجام شده پیرامون یادگیری مشارکتی. ترجمه فاطمه فقیهی قزوینی. فصلنامه تعلیم و تربیت، پیاپی ۲۰، ۱۱۱-۱۳۳.
- افضلی، لیال. (۱۳۸۹). تأثیر یادگیری مشارکتی بر رفتار اجتماعی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان اول ابتدایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- آقایاری، فریدون؛ کدیور، پروین و محمد میرزاخانی. (۱۳۸۹). بررسی تأثیر روش یادگیری مشارکتی بر عزت نفس، مهارت‌های اجتماعی و عملکرد تحصیلی. فصلنامه علمی-پژوهشی روانشناسی دانشگاه تبریز، پیاپی ۱۰، ۱۱۱-۱۱۱.
- بهرنگی، محمدرضا و طیبه آقایاری. (۱۳۸۳). تحول ناشی از تدریس مشارکتی جیگساو در وضعیت سنتی تدریس دانش‌آموزان پایه پنجم. فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، پیاپی ۱۰، ۲۱-۱۲.
- بروس، جویس؛ ویل، مارشا و امیلی کالهون. (۲۰۰۴). الگوهای تدریس. (ترجمه محمدرضا بهرنگی). تهران: نشر کمال تربیت.
- جهانگیری زنجان، نسیم. (۱۳۹۰). بررسی تأثیر یادگیری همیاری در مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان دختر پایه دوم ابتدایی شهرستان گرگان در سال تحصیلی ۸۳-۳۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.